

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Дека́н факультету суспільних наук
Остапець Ю.О.
« _____ » _____ 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ ТУРИЗМУ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Соціологія туризму**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми «**Соціологія**».

Розробник: Шандор Федір Федорович, професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	4
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3	7	8
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	18	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	48	78

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Соціологія туризму» – формування розуміння соціокультурної сутності туризму як інституціональної форми розважально-пізнавального подорожування. В узагальненому вигляді курс покликаний: визначити сутність галузевої теорії соціології туризму як інноваційної дисципліни; розкрити у понятійний спосіб основні смислові значення соціології туризму, ознайомити з його словниково-категоріальним апаратом; систематизувати наукові підходи до розуміння феномену туризму, з'ясувати генезу та еволюцію соціології туризму; осмислити структуру соціології туризму та її місце в загальній соціологічній теорії; з'ясувати соціальні функції туризму.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності (СК):

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	РН01
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	РН02
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	РН03
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	РН04
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід	РН13
Застосовувати відповідні соціологічні дослідження та реалізовувати дослідницькі професійні навички стосовно теоретичних та прикладних аспектів вивчення соціальних змін.	РН017
Проводити пошук ефективних засобів використання соціальних механізмів регулювання соціальних, політичних, економічних, освітніх, етнокультурних процесів методом проведення соціологічних досліджень.	РН19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Соціологія туризму**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
розуміти науково-теоретичні засади соціології туризму, історію виникнення дисципліни, сучасні концептуальні підходи в сфері досліджень взаємозв'язків туризму та соціуму; проводити дослідження та застосовувати методологічні підходи в царині соціології туризму, здійснювати їх компаративний аналіз; розуміти головні форми взаємодії туризму та інших сфер функціонування суспільства; засвоїти соціологічні інтерпретації поняття туризму та методів його досліджень у суспільстві; сформувані вміння аналізувати особливості туристичних феноменів в сучасному світі з соціологічних позицій.	РН01
	РН02
	РН03
	РН04
	РН13
	РН17
	РН19

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік; презентація результатів виконаної індивідуальної /групової роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форма поточного контролю: доповідь на практичних заняттях

Форма модульного контролю: контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні заняття, доповідь з презентацією	9	45
Реферат	1	5
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та запитання описово-аналітичного характеру.

Тестові завдання покликані оцінити знання з тематичної проблематики модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від орієнтування у тематичному матеріалі по тестах, дане завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 30 балів.

Запитання має на меті оцінити обізнаність здобувача з програмовим матеріалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у матеріалі теоретичних питань, ця частина завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінена у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає з певним помилками;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання за програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціології туризму як наукова дисципліна. Визначення соціології туризму. Об'єкт і предмет соціології туризму. Функції соціології туризму. Основні категорії соціології туризму.

Тема 2. Виникнення і розвиток соціології туризму. Соціологічні ідеї туризму в сумісних з соціально-гуманітарних науках. Становлення соціології туризму: основні теоретичні підходи. Інституціоналізація соціології туризму.

Тема 3. Туризм як соціокультурний феномен. Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки. Соціокультурні характеристики туризму.

Тема 4. Людина у сфері туризму. Людина як жива біопсихологічна система. Турист: визначення та соціодемографічні детермінанти. Людина у туристичній сфері: статуси, ролі, типи.

Тема 5. Туристська поведінка. Поведінка людини: соціологічний дискурс. Туристська поведінка з позицій плюралістичного підходу. Системно-структурний підхід до розуміння туристської поведінки людини. Модель туристської поведінки.

Тема 6. Туристична група. Соціально-групові характеристики туристичних груп.. Соціальні статуси і ролі у туристичній групі. Лідерство і керівництво у туристичній групі. Конфлікти в туристичній групі.

Тема 7. Туристична діяльність. Структура та функції туристичної діяльності. Класифікація туристичної діяльності.

Тема 8. Туристичні господарчі організації. Туристична господарча організація: соціологічні підходи. Характеристика туристичної господарчої організації. Механізми побудови туристичної господарчої організації. Типологія туристичних господарчих організацій. Лідерство і менеджмент у туристичних господарчих організаціях.

Тема 9. Інституційні характеристики туризму. Соціальний інститут туризму: родові ознаки. Туризм як господарчий і культурний соціальний інститут.

Тема 10. Соціальне управління сферою туризму. Теоретико-методологічні засади управління сферою туризму. Соціологічна концептуалізація управління сферою туризму.

Тема 11. Соціологічні дослідження у сфері туризму. Методологія і напрями соціологічних досліджень у сфері туризму. Методика і техніка соціологічних досліджень у сфері туризму. Соціологічний аналіз та використання його результатів у сфері туризму.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Соціологія туризму як наукова дисципліна	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 2. Виникнення і розвиток соціології туризму	6	2	0			4	6	0	1			5
Тема 3. Туризм як соціокультурний феномен	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 4. Людина у сфері туризму	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 5. Туристська поведінка	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 6. Туристична група	6	2	0			4	6	0	1			5
Тема 7. Туристична діяльність	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 8. Туристичні господарчі	8	2	2			4	8	0	0			8

організації												
Тема 9. Інституційні характеристики туризму.	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 10. Соціальне управління сферою туризму	8	2	2			4	8	1	0			7
Тема 11. Соціологічні дослідження у сфері туризму	12	2	2			8	12	1	1			10
Модульна контрольна робота	2	2	0			0	2	0	0			2
Разом	90	24	18			48	90	8	4			78

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Соціологія туризму як наукова дисципліна	2	0
2.	Виникнення і розвиток соціології туризму	0	1
3.	Туризм як соціокультурний феномен	2	1
4.	Людина у сфері туризму	2	0
5.	Туристська поведінка	2	0
6.	Туристична група	0	1
7.	Туристична діяльність	2	0
8.	Туристичні господарчі організації	2	0
9.	Інституційні характеристики туризму.	2	0
10.	Соціальне управління сферою туризму	2	0
11.	Соціологічні дослідження у сфері туризму	2	1
	Разом:	18	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Соціологія туризму як наукова дисципліна	4	7
2.	Виникнення і розвиток соціології туризму	4	5
3.	Туризм як соціокультурний феномен	4	6
4.	Людина у сфері туризму	4	7
5.	Туристська поведінка	4	7
6.	Туристична група	4	5
7.	Туристична діяльність	4	7

8.	Туристичні господарчі організації	4	8
9.	Інституційні характеристики туризму.	4	7
10.	Соціальне управління сферою туризму	4	7
11.	Соціологічні дослідження у сфері туризму	8	10
	Модульна контрольна робота	0	2
Разом		48	78

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф., Мошак С.М. Соціологія туризму: підручник. Київ: Знання, 2015. 303 с.
2. Орос О.Б. Соціологія: методичні рекомендації. Ужгород: УжНУ, 2021. 45 с.
3. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
4. Скляр Г.П. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «туризмологія». Полтава: б.в., 2016. 48 с.
5. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
6. Туристична галузь: до 25 річчя проголошення незалежності України. науково-популярний нарис:; Під заг. ред. М.Токаря АДРС «Карпатія». Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. 39с
7. Федорченко В.К. Туристський словник-довідник. Київ: Дніпро, 2000. 160 с.
8. Шандор Ф.Ф. Екскурсії Ужгородом: навчальний посібник з історичного екскурсознавства / За ред. Р.Офіцинського. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2017. 338 с.

9. Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму: навчальний посібник: Київ: Знання. 2011. 334 с.
10. Філософія і культурологія туризму /відп. ред. В.С.Пазенок. Київ: КУТЕП, 2001. 138 с.

Допоміжна література

1. Бойко О. Туризм і його вплив на транснаціоналізацію культури дозвілля. Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах; Дніпропетровський національний університет ім.Олеса Гончара. 2010. Вип. 3 (71). С.92–96
2. Воронкова В.Г. Розвиток туризму як соціального і культурного явища в умовах глобалізації та крос-культурної комунікації. Наукові записки КУТЕП. 2010. Вип. 8. С.23–35
3. Головащенко О.В. Туристська активність як форма реалізації людиною потенціалу власних сутнісних сил. Наукові записки КУТЕП. 2009. № 6. С.114–123
4. Горський С.В. Інституалізація соціології туризму. Наукові записки КУТЕП. 2010. № 7. С.70–78
5. Лукашевич М.П. Соціологія туризму: проблеми становлення та інституалізації. Віче. 2008. № 17 (230). С.25–28
6. Лукашевич М., Туленков М., Яковенко Ю. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій: підручник. Київ: Каравела, 2017. 544 с.
7. Лукашевич М. П., Туленков М. В.. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2004. 464 с.
8. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. Київ: Каравела, 2011. 408 с.
9. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2003. 304 с.
10. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2004. 480 с.
11. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М.Пічі [Ю.Ф.Пачковський, О.І.Пташник-Середюк, С.А.Шудло та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 658 с.